

Testamenter ved Begravelser.

Ved Sognepræst J. Nissen i Brørup.

Til ældre Tiders Begravelsesskikke og som en af de Ting, der, skønt paabudt i Ritualet, nu næsten helt er forsvunden, hørte Oplæsningen af det saakaldte Testament, Testimonium funerale, en kortere Levnetsskildring af den afdøde, der i Reglen var forfattet af Degnen, og som blev oplæst af Præsten fra Prædikestolen. Det hedder derom i Ritualet, at naar Præsten gaar paa Prædikestolen for at holde Ligprædiken, forsaavidt en saadan er begæret, »skal hand, førend hand træder til Textens Forklaring, strax efterat hand har deelt sin Prædiken, læse den Afdødis Liv og Levnet for Menigheden, saavit allermest fornøden eragtis, og hvis hand enten til Kirker, Skoler, Fattige eller andre dislige gudelige Brug noget haver skienket og testamenteret, skal det derudi indførís, og tillige for Menigheden forkyndís, Gud til Ære og andre til got Exempel«, og lidt senere, at naar der er flere Lig at begrave paa en Gang, som der skal prædikes over, da sker Prædiken paa en Gang over dem allesammen, »dog at enhvers Testamente oplæsis især efter enhvers Stand«.

At Degnenes Medvirken krævedes til Affattelsen af dette Testamente, er ikke omtalt; men det blev vist i det Hele det almindelige, at disse besørgede det. Jeg har liggende for mig en Samling af saadanne Testimonier fra

forrige Aarhundrede, der findes i Efterladenskaberne efter Sgnr. Peder Bang Søltøft, cand. theol., der var Sognedegn i Brørup og Lindknud fra 1746—96, og opbevares hos dennes Efterkommere her i Brørup. Nogle af dem, der ikke ere skrevne med Sgnr. Søltøfts Haandskrift, ere først brugte andetsteds, navnlig, som det fremgaar af Indholdet, i Rødding og Skrave Kirker i Sønderjylland, et Par Mile herfra, og da senere benyttede i Brørup og Lindknud, ligesom hyppige Rettelser af Navne og Aarstal i Opskrifterne viser, at de har været flittig brugt ved forskellige Lejligheder. Det er vel ogsaa rimeligt, at Degnene kan have udlaant saadanne Opskrifter til hinanden og lært af hinanden, hvordan de skulde indrettes, saa at mange Udtryk og Vendinger i dem blive typiske for en stor Del af Arten. Da denne Side af Degnevirkksomheden formentlig gerne kunde fortjene at fremdrages, og da Testimonierne, ogsaa hvad Indholdet angaar, i sig selv ikke synes mig at være uden Interesse, meddeles her en Prøve paa nogle af dem, holdte over Mennesker i forskellig Alder.

»Billigen ligner Gud vort Lif ved en Damp, som synes en liden Tiid, samt derpaa forsvinder; thi som Dampen oprinder af Jorden, vædsker hende og derpaa opstiger imod Himmelen, saa er det og med vort Levnet her udi Verden, der varer en føye Tiid, derefter paa Legemets Vegne visner og forsvinder, idet det bliver til Jord igien, som det er tagen af, naar Siælen derimod vender til Gud igien, som gav Hende, hvilket befindis, naar vi betæncke dend i Live fordom, men nu hos Gud i Døden salige Dreng-Barn, Sal. Nis Friderichsen af Eskelund: Da er hand fød i Eskelund d. 8 Martii af ærlige og xstelige Ægte-Forældre, Faderen er dend ærlige og velagte Danne-Mand Friderich Nissen, Moderen den ærlige og gudfrygtige Kone Anne Marie Christensdtr. Efterat disse kiære Forældre vare af Gud velsignede med denne liden Søn og vel vidste af Guds Ord,

at hvad som er fød af Kiød, det er Kiød og kand ikke see Guds Rige, have de tachnemmelig opoffret Herren Hannem udi dend hellige Daab; hvor hand formedelst Vandbadet i Ordet er efter dend medføde Synds Afvaskelse helliget og retfærdiggjort og ved vor Guds Aand bleven sin Frelseris forlovede og trogifne, hvis fuldkomne og hiemgivne Brud hand nu er bleven, indlemmet i Hans Meenighed, antagen til Guds Arving og Xsti Medarving til ævig Salighed; mens endog haft ald muelig Flid og Omhue for Hans Pleie og Varetgæt. Men som intet Menneske noget Øyeblich er sicher og tryk for Døden, er at see udi denne Sal. Barns Sygdom og dødelig, dog Sal. Afgang og Skilsmisse fra denne Verden, da det har behaget vor Herre at paalægge Ham Korset ved Sygdom d. 1 Junii, og som Sygdommen alt meere og meere tiltog, Legemets Kræfter aftog og svæckedes, behagede det dend naadige Gud at giøre en Ende paa ald Hans Jammer og Elende ved en sagte og Sal. Død d. 7 Junii, som var sidstledene Onsdags Klochen 9 slet om Aftenen, efterat Hand hafde levet iblandt os 13 Ugger, som er dette Sal. Barns heele Alder«.

»Det er altid got at være der, hvor der indtet andet er end got, og hvor det gode baade er oprigtig got og ikke fordærvis, bestandig got og ikke ophører, overflødig got og ikke sparsommelig uddeeles. Dette gode finde vi neppe paa Jorden, som er fuld af Ondskab. Verdens gode Ting ere meestendeels opsminkede og bedragelige, foranderlige og ustadige, sparsommelige og faae, eftersom enhver stræber og søger sin egen Lyche, Vinding og Fordeel, og faae sørger for nogen andens Velstand. De maa derfor billigen regnis blandt de vises Tale, der griber efter Kiærnen og slipper Skallene, der foragter Verdens glimrende, men bortflyvende gode, men holder fast ved det himmelske gode og vedvarende Liggendefæe, som Herren Selv har givet og uddeelt til sit Folk, Børn og Arvinger i sin Tiid. Hand,

som holder Love ævindeligen, har lovet, at de, som høre ham til, skal være, hvor han er, see Hans Herlighed og nyde Hans Huuses gode. Til dette gode og Herrens Salighed at eje og nyde har dend alleene viise Gud nu ved en Salig Død og Bortførelse fra denne onde Verden hentaget og overført denne Salige Pige, Sal. Anne Marie Hansdtr. af Eskelund, om hvis hæderlige Oprindelse, xstelige Optugtelse, smættelige Kors og Lidelse og derpaa følgende søde og Sal. Død vi kortelig vil mælde, som følger.

Anno 1766 ved Waldborrigs Dags Tiider er Hun barnefødt i Hulvadschou af hæderlige og xstelige Ægte-Forældre. Hendes Fader var fordum dend ærlige og velagtbare Danne-Mand Hans Xstensen, som nu alt for nogen Tiid siden i Herren er hensovet, men Moderen er dend ærlige og gudfrygtige Kone Ingeborrig Knudsdtr., som sørgelig efterlever, saalænge det Herren behager. Der dend alviise Gud efter sit Raad og af sin uendelige Godhed hafde velsignet bemte Kiære Forældre med denne deris nu Sal. Datter, var det deris som retsindige Forældres første Omsorg at befordre Hende til dend hellige Daab, hvor Hun, der af Naturen var fød af syndig Sæd, blev helliget, rensset og i sin Frelsere Xsto indlemmet, antaget til Guds Børns Rettighed og med dend hellig Aand som et levende Pant forvisset om det ævige Arvedeel og Salighed i det andet Lif; derpaa var og blev deris Omhyggelighed og henvendt til Hendes legemlige Velstand, hvorledes de kunde opfostre hende til Guds Ære, Hendis Velfærd og deris Fornøjelse, sparede ingen Umage med Hende, men iagttog Hende tilig og sildig med Pleie og Tilsyn, hvilchet er det fornemmeste, Børnene behøve i saadan Alder. Til denne deris kiærlige Omhue lagde Gud sin rige Velsignelse til, saa de intet trættedes ved ald den Møye, de hafde med Hende, saasom Hun ej alleene voxte paa Legemet, men tog til i Vittighed, Forstand og Skionsomhed. Imidlertiid som det Træe er næst ved at blive beskadiget, som meest blomstrer, og en Urt er nærmest ved at fældes, naar den mest florerer,

saa er og Menniskene gierne nærmest ved Svaghed, naar de befinder sig meest stærke, saa og nærmest ved Døden, naar de synes længst fra dend, og saaledes tildrog det sig just med denne Salige unge Pige; thi da Hun nu var saa at sige som et ungt Træe, opfyldt med Grøde, og som en blomstrende Lillie i dend grønne Eng, blev hun hastig angreben af en tærende Sygdom, begaf sig derpaa hjem til Hendes kiære Forældre, efterat Hun hafde tiendt paa adskillige Stæder troligen og vel udi 4¹/₂ Aar, hvilchen Svaghed, ihvorvel der blef brugt de Raad derimod, som Forstanden tilsagde, og som var for Haanden, vilde ikke lade sig afviise eller curere, da hun blev alt meere svag og afmægtig, hvorfore Hendes kiære Forældre ej heller har forsømt at lade Hende indslutte i Meenighedens Forbøn, at Gud i Naade vilde forbarme sig over Hende. Hun lod sig derpaa betjene med det høyværdige Alteres Sacramente, hvorpaa hun henlaae i nogle Dage under Herrens Haand i Bøn og Guds Paakaldelse, indtil sidst afvigte 12 Julii, som var sidste Mandags om Eftermiddagen, da Gud kaldede Siælen ud af Legemet ind i Ævigheden, efterat Hun hafde levet paa Jorden 18 Aar og 2 Maaneder og 12 Dage, som er dend Salige Piges gandske Aar og Alder«.

»Efter lang udstanden Møye er det got, at der er en Hviile for saadan; et Menniske, naar det føedis til Verden, da føedis det til Møye og Uroe som Fuglen til Flugten, og vedvarer, saa længe Ilan har Dage og Aar i Livet. Det Eeneste derfor en sand Xsten har at trøste sig ved i sit onde i Verden er dend Hviile, hand har at forvente i Abrahams Skiød, hvilket hand her med Troens Arme rækker saa længe efter, indtil hand og virchelig faar det i Hænderne. Dette betænker en retsindig Xsten alleetiider og derfor lader sig ej afskræche af Døden, men ønsker heller hver Dag med Paulo at afløsis og være med Christo, efterdi Hand udi Døden gaaer ud fra ald Møye og Elendighed og træder derpaa ind i det ævige Lifs Ære og Herlighed. Paa saadan

en Salig og xstelig Afskeed har vi Exempel udi dend i Live forhen, men nu i Døden hos Gud Salige Mand, Sal. Hans Pedersen af Gierndrup, hvis afsiælede Legeme vi nu nyelig har bestædiget til sit Sovekammer og Hvilestæd. Anno 1704 er Hand barneføed udi Gamst Bye og Sogn af ærlige og xstelige Ægte-Forældre, Hans Fader var fordem dend ærlige og velagte Dannemand Peder Hansen, Moderen dend ærlige og gudfrygtige Kone Elisabet Madsdr., hvilche begge for en rum Tiid siden er indgangen i den lange Ævighed. Der nu disse kiære Forældre vare af Gud velsignede med denne deris liden Ægteskabsplandte, haver de strax efter xstelig Pligt draget tilbørlig Omhue for at lade Ham fremstille for Herren i den hellige Daabs Sacramente, hvor Hand blev indpodet i Vinstochen Xsto Jesu for at drage Saft og Kraft til et gudeligt Levnets Opvext og Fremdragelse, at Hand derved kunde blive et Retfærdigheds Træ og Herrens Plandtelse, opfyldte med Retfærdigheds Frugter, som skeer ved Jesum Xstum, Gud til Ære og Lov. Derpaa blev Hand i sine spæde Aar under sine kiære Forældris kiærlige og flittige Tilsyn opdraget, siden er Hand forbleven hiemme hos hans kiære Forældre og tiendt dem som en lydig Søn til en Alder af 18ten Aar, da Hand begav sig ud iblandt fremmede at tiene og tiendte paa adskillige Stæder troeligen og vel udi 22ve Aar, da Hand af Guds Forsyn, Hans Venners og Frenders Raad og Samtyche begav sig udi Ægteskab med ærlige og gudfrygtige — den Tiid da unge Pige — Anne Marie Lasdr. af Luchasgrue i Weien Sogn. Med Hende har Hand levet udi Ægteskab 41 Aar, i samme Ægteskab har Gud velsignet dem med 9 Børn, 4re Sønner og 5 Døttre, af hvilche den Ene Søn og de 2de Døttre aldt i Herren ere hensovede, men de 3de Sønner og de 3de Døttre tilligemed deris dybtsørgende Moder sørgelig efterlever, saalænge det Herren behager. I hans Xstendom og Vandel her iblandt os er os indtet andet bevist end aldt xsteligt og skicheligt, og som en Syndere (har han) søgt Synderis Ven Jesum, hørt Guds Ord og

brugt Sacramentet til sin hungrige Siæls aandelige Mættelse. Med Sygdom har Hand en lang Tiid været behæftet, og enddog, som noch er bekiendt, Hans Korsis Byrde var tung, bar Hand dog med stille Sind det Gud behagede at paalægge Hannem, bad selv til Gud om Befrielse fra sit nagende onde ved en salig Død, eftersom det naturlige Lif kunde ikke synes at være Ham meere til Fordeel, og lod idelig lægge til sin Bøn dend forsamlede Meenigheds Bøn i Guds Huus og Kirchen, og efterat Gud saae, at Hand nu i Korsens Ovn var tilfulde luttret, forvarede hand Siælen, som var ædlere end det forgængelige Guld, i sin egen Giæmme, idet Hand ved en Sal. Død udløste hende af Legemets Fængsel sidstafvigte Xsti Himmelfartsdag Klochen 4re slet om Eftermiddagen, efterat dend der hafde boet udi 81 Aar, 7 Ugger og 5 Dage, som er dend Sal. Mands gandske Alder«.

»Vel trænger Døden sig ind til alle Mennesker, thi de syndede alle, dog med Forskiæl, thi den er for de ugudelige skabt til en Hæfn og overiiler mange, nogle som en Tyf, nogle som en Fiende, faldende ind til Dem som igiennem Vinduet, som der trues hos Jeremiam. Men for de gud-frygtige kand den billigen agtes, som dend og af Epicureerne daarligen skattes, for en Ven, naar dend som Brudgommen med kiærlig Advarsel ligesom bancher paa Døren, førend dend træder ind i Huuset; thi ihvorvel en ond Ting holdes værst, naar dend varer længe, saa er dog Døden derimod bæst til en Sal. Afskeeds Beredelse, naar dend kommer langsom og ligesom dagligen; mindre farlig, naar dend giver som et Sejerværk et Varsel før Timeslaget, end naar dend som en Bøsse iche lader Fængeluen sees, førend med det samme det dødelige Skud hørís; thi som Fiendens Forvarsel giver Leilighed at bereede sig forsigtelig imod dens Komme, saa gifver Dødens Advarsel, Ex. dend lange Svaghed og Alderdom, en Viis dismeere Leilighed til at tage Saligen imod sin Himmelske Brudgoms ellers farlige

Komme. Men Sal. er dend, der da tænder sin Lampe i Tide, der vaager og hafver sine Klæder, saa hand iche skal worde nøgen; og iblandt Saadanne vel advarede og saligen beredde anseer vi billigen dend i sin Tiid ærlige og gudfrygtige Kone — men nu hos Gud Salige — Sal. Engele Thomasdatter af Houborg, hvis Legeme vi nu har bestædiget til sit Sovekammer og Hvilested.

Om hvis ærlige Fødsel til Verden, xstelige Lefnet i Verden og Sal. Afskeed fra Verden her noget efter xsten Skich og Sædvane skal meldes. Anlangendes da Hendes ærlige Fødsel, samt xstelige Lefnet og Vandel udi Verden, da er Hun barnefødt i Houborg Bye A° 1666 af ærlige og xstelige Ægte-Forældre, Faderen var dend ærlige og velagte Danne-Mand Thomas Jensen, Moderen dend ærlige og gudfrygtige Kone Mette Ebbesdatter af Houborg, hvilche begge for rum Tiid siden i Herren ere hensovede. Da nu disse xstelige Forældre med denne deris Ægteskabs Plandte og liden yndige Datter vare af Gud velsignede, hafver de ikke alleeneste strax ladet Hende komme frem for Herren formedelst dend hellige Daabes Sacramente, at Hun udi Frelseren Jesu Xsto maatte indlemmes for af et Vredes Barn at blifve et Naadens Kar, et Guds Barn og Arfving, samt Jesu Xsti Medarfving til det ævige Lif og Salighed, mens endog haft ald Omhue for Hendes Opfostrelse, Pleie og Varetægt. Er saa forblefven hiemme hos sine kiære Forældre og tiendt dem som en lydig Datter, indtil Hun var 19 Aar gammel; siden har Hun begifvet sig ud iblandt fremmede at tiene og tiendte troeligen og vel paa Silkeborg i Green Sogn 3 Aar, indtil Hun af Guds Forsiun, sine Forældres og Venners Raad og Samtyche begaf sig udi Ægteskab med dend ærlige og velagte — den Tiid da unge Karl — Jep Andersen af Louerup udi Giørding Sogn og levede tilsammen udi Ægteskab 40 Aar. I samme deris Ægteskab har Gud velsignet dem med 6 Børn, 3de Sønner og 3de Døttre, af hvilche dend ene Søn og dend ene Datter for lang Tiid siden i Herren ere hensovede, men de 2^{de}

Sønner og de 2de Døttre sørgeligen efterlefter; siden sad Hun Enche i 25 Aar. Hvad Hendes Svaghed og Endeligt angaar, da var baade Alderdom og Svaghed Aarsag til Hendes Død, og som Sygdommen aldt meere og meere tiltog og Legemets Kræfter aftog og svæchedes, har Hendes efterladte Søn ej forsømt at lade giøre Forbøn for Hende her af dette hellige Stæd, at Gud i Naade vilde forbarme sig ofver Hende, som Hand ogsaa i Naade har hørt, idet at Hand bortkaldede Hende ...» (Slutningen fattes).

»Der er aldtid got at boe, hvor indtet got savnes, hvor indtet ondt øves, hvor idel Glæde og Fryd uddeeles uden nogen Sorgs Beblandelse, hvor alle Ting ere bestandige og ingen Omvexling underkast, hvor alle Ting ere trygge og ingen Fiende kan indtrænge, hvor Livet er fri fra Døden og haver ingen Død at ræddes for. Slig Boelig er paa Jorden ikke at finde, om Mand end vilde søge til Verdens yderste Kanter, men erlanges først og alleeneste af Guds Folk og Børn, naar deris jordiske Tabernackel bliver nedbrudt, og de bliver ophendt i det høje, hvor de lystige Værelser ere, som ere bereedte uden Hænder. Til denne høje og hellige Glæde i disse Himmel-Boeliger er nu ved en Sal. Død hiemhendtet denne voris Medbroder og Xsten, Sal. Hans Christensen af Hulvadschou, om hvis hæderlige Fødsel og Indkomst i Verden, xstelige og skichelige Vandel og Fremgang udi Verden, samt Sal. Endeligt og Bortgang af Verden, vi kortelig vilde melde som følger«. (Derefter følger biografiske Oplysninger i Lighed med de foregaaende. Manden var født 1727 og døde 1767 efter næppe 4 Aars Ægteskab).

»Dend prises altiid lykkelig, som bliver i Verden vel forseet, kommer til got Brød og Biæring, i god Slægt og Familie, saa dend eene æres ved dend anden, dend eenes

Lykke og Velstand forfremmes ved dend anden; dette er det Maal, efter hvilket mange løber, en Velsignelse, som mange sig af Gud udbeder, og naar det erlanges, kand oplyste Christne vel kiende, at det er en Naade af Gud og takker ham hiertelig derfor. Men ihvorvel nogen end naaer sin Lykke paa Jorden, i hvor got Gud skikker alting, at intet got savnes, men alting gaaer efter Ønske, saa er denne Herlighed, denne Glæde og Velstand dog ej bestandig og kand lidet opveje og lignedes med dend uskat-terlige og himmelsøde Salighed, som Gud meddeeler sine Børn, naar hand ved Siæls og Legems Skilsmisse fører dem til Guds Ansigts Beskuelse paa Siælens Vegne og til sød Roe og Hvile i Graven paa Legemets Vegne. Begge disse Lyksaligheder har nu vores Sal. afdøde Medsøster Sal. Kirsten Magrethe Jochums af Langetved prøvet; Gud førde hende til god Velstand i Verden formedelst et ønskelig Ægteskab, men til langt højere Velstand i Himmelen formedelst en Sal. Død; om hendes hæderlige Herkomst, christ sømmelige Liv og Sal. Død vil vi mælde kortelig, som følger«. (Derefter de biografiske Oplysninger. Hun var født i Kjøbenhoved, Skrave Sogn, 1740 og døde i samme Sogn 22 Aar gammel efter i sit Ægteskab at have født en Søn).

»Jo længere Tiid nogen haver været borte fra sit Hiem, jo meere iler og haster hand at see og komme igien til sit Hiem, helst om hand haver nogen daglig Fornøjelse i sit Huus formedelst kiærlig Omgang; thi det er da hands Glæde at finde alting i fornøvelig Velstand. Men i hvor got mand end har paa fremmede Steder, ja om mand end daglig kunde sidde ved Ahasveri Giæstebud og om Natten som Salomon sove paa Elfenbeens Sængested, saa findes mand dog bedre til Mode og haver større Mage- lighed med ringe Retter under sit eget Tag. Guds Børn ere i dette naturlige Liv som fremmede, deres rette Hiem er Himmelen; hvor meget got end Verden synes at have

at gjøre dem til gode med, saa er deres Længsel og Attraa dog til Himlen og det høye, hvor de veed, at alting findes bereed og i fuldkommen Floor og Velstand efter deres Frelseres eget Løfte og Tilsagn. Deres Glæde skal da ej have Fare for Forandring, deres Rigdom ej omvexles til Armod, Omskiftelse findes ikke der fra Velstand til Væestand, Herlighed og bestandig Salighed betager og opfylder alting, enhver, som der har faaet Foden inden Dørren, maa vel udraabe: her er got at være. Denne bestandige Boligs Sted, dette Sal. Hiem har nu denne vores i Live Elskelige, i Døden Sal. Medsøster, den hæderlige, Gud- og Dydelkende Kone Sara Sal. Knud Matzens af Langetved efter langvarig Vandring og Levetid i Verden indtaget, om hvis Fødsel, Vandel og Død vi kortelig har at melde«. (Hun var født i Foraaret 1691 paa Boesgaard i Øslecloster¹⁾, hvor Faderen var Birke-dommer, kom 18 Aar gammel i Condition paa den herskabelige Gaard Sønderschou i Folding Sogn, hvor hun var i 4 Aar, blev saa gift med Knud Matzen i Foldingbro, med hvem hun levede i Ægteskab 32 Aar. De to sidste Aar boede de i Langetved, Skrave Sogn, hvor hun døde efter 18 Aars Enkestand, 72 Aar gammel).

»Naar alting er frist, er Himlen best, mand liider aldrig saa vel af Bye, mand længes jo efter omsider egen Hiem og Lye, didhen stunder og stræber alle levende Creaturer, hver efter sin Art, Fuglene til deres Reeder, Dyrene til deres Huuler og Menneskene til deres Huuse og Boeliger. Det gaar med Siælen her i Verden som med Noæ Due, der kunde ej finde det Sted, hvor den kunde hvile sin Foed paa, førend den kom igien til Arken; i den gandske vide Verden finder Siælen ingen Hvile, førend dend kommer til Gud, som hende gav, da kommer dend først

¹⁾ Formodentlig Baadsgaard i Højslev Sogn under Ørslev Kloster.

til sin rette Havn og Hvilestavn, at den kand boe i Freds-Huuse og Trygheds Boeliger og i megen stille Roe. Men førend Siælen didhen kommer, maae den først gaae igjennem Morbærdalen; thi som Herren gaaer for, maae Tieneren følge efter; burde det Christum ved Lidelser at indgaae til sin Herlighed, da bør det og os efter Guds Raadslutning ved megen Trængsel at indgaae til Guds og Jesu Christi Rige; thi længe i Verden at leve er længe i Uroe at svæve, jo snarere til Himmelen, jo snarere til Roelighed, der finder og faaer vi den rette Sabbaths Hvile, som er tilbage og til bedste for alle Guds Børn, hvor vi nu venter, vor Sal. Afdøde, der i Dag er bestediget til sit Hvilested, nu findes.

Hvad ellers er at melde om den i Livet Velædle og nu i Døden sal. Hr. Herman Bang, hans Christelig Fødsel og Indgang til Verden, Levnet og Omgang i Verden, samt sal. Død og Udgang af Verden, da er hand fød i Niim Præstegaard Aar 1706 den 19 December Kl. 3 slet Eftermiddag. Hans Fader var Velædle og Velærværdige Hr. Eric Bang, Sognepræst for Niim og Understed Meenigheder, Moderen var Velædle Kathrine Dorthea Fonderlit, fød Adel¹). Der disse kiære og Christelige Forældre var af Gud vel-signet med denne kiære Søn, vare de vel vidende, at den naturlige Fødsel uden den aandelige Igienfødselse herovenfra er ureen, [og] haver efter deres Christendomspligt strax ladet denne ønskelige Livs-Plante ved den hellige Daab i Viin-stocken Christo Jesu indpode at drage Saft og Kraft til en gudelig Fremvext og bære Frugter til det evige Liv. Da Herrens Aand, som i Daabens Vande var bleven udøst paa ham, gjorde ham duelig til den sunde og sande Lærdoms Sæd at imodtage, var det hans sal. Faders Forsæt at holde ham til Studeringer, og til den Ende, da hand var kommen til Aar og Alder, holdte hand Skolelærere i

¹) Familien von der Lieth var i alt Fald ikke af dansk Adel.

sit Huus for ham og hans andre Søsken; men da hans Fader i hans unge Aar ved Døden blev af Gud bortkaldet, kom hand fra Bogen og bortsendt til sin Morbroder i Norge, hvor hand lærte Apothecer Kunsten, reiste siden paa Holland og flere Steder til Aar 1738, da hand til det hellige Ægteskab var begiærende Velædle Jomfrue Hellene Mariæ Ermandinger, sal. Proust Ermandingers Datter, som med Forældres og Venners Raadføring blev samtykt, og blev deres Brøllup helligholdt i Kragelund Præstegaard samme Aar i Hæderlige og høyfornemme Venners og Slægters Nærværelse. Deres Christelige og kiærlige Ægteskab, der varede i 11 Aar, har Gud ladet den sal. Kone været som et Viintræ frugtbar og velsignet deres Ægteskab med 9 Børn, 3 Sønner og 6 Døttre, som alle ere af Gud bortkaldte undtagen 1 Datter, som sørgelig efterlever. Vor sal. afdøde boede først i Kragelund, derefter i Closterlund, hvor hans kiære Ægtefælle Aar 1749 blev af Gud bortkaldet fra det jordiske til det himmelske Rige, hvilken Skiæbne hand med Taalmodighed bar, og har i sin eenlig Stand siden Christeligen og Gudeligen opdraget sine Børn, indtil de blant Fremmede selv kunde erhverve sit Brød. Imidlertid var hand i en Deel Aar Ud- og Strandrider, derpaa Forvalter paa Marsvinslund, siden boede hand i Colonien Christians Heede. Men da hand nu tilsidst var forladt af sine Børn og maatte søge Fremmedes Hiælp nu i sin Alderdom og Skrøbelighed, besluttede hand efter 37 Aars Enligstand at begive sig igien i Ægtestand, og da begiærde Dydelsskende Jomfru Anna Cathrina Hørdum til sin Ægtefælle, hvilket med Forældres og Venners Villie blev samtykt, og blev deres Brøllup helligholdt i Bording Præstegaard udi Paarørende og Venners Nærværelse. Deres kiærlige Ægteskab, som varede 4 Aar mindre 3 Uger, har Gud velsignet med 1 Søn, der med Moderen sørgelig efterlever.

Hvad hans Levnets Forhold belanger, da har hand vist sig imod alle og enhver velvillig og tjenstvillig, levet med

sine Hustruer Christelig og kiærlig, været omhyggelig for sine Børn, iøvrigt opført sig som en Christen sømmer. Hvad ellers den sal. Mands Svaghed samt Død og Bortgang her fra Verden belanger, da har hans Svaghed været her noksom bekiendt; samme har saaledes tiltaget, at hand næsten tre fierding Aar har været mestendeels sængeliggende; i hans Svaghed har hand ofte været det høyværdige Alterens Sacramente begiærende, i hvilket hand og efter foregaaende gudelig Beredelse er bleven deelagtiggjort, og for 1 Maanedes Tiid siden er ham sidste Gang samme Naademidler bleven meddeelt. Efter denne aandelige Vederqvægelse for sin Siæl overgav hand sig stedse bestandig i Troens Andagt, i Bøn og inderlig Samtale med Gud til Herrens behagelige og salige Forløsning og ved en kiærlig Afskeed med sin kiære Hustrue, der lod see en trofast Kiærlighed, Ære og stor Omhu og Tieneste, hun bar for Ham i hans langvarige Svaghed, hvorfors Gud skal være hendes rige Belønner; derefter leverede sin Siæl i sin Frelseres Haand og bekom en ævig Forløsning Natten imellem den 12 og 13 August Kl. ved 12 slet i en sagte og salig Søvn, efterat han havde boet her i Verden 83 Aar 7 Maaneder 3 Ugger og 3 Dage. Hand er nu afklæd Dødelighed og iklæd Udødelighed, hand er indgangen til Hvile, forsikret om en ærefuld Opstandelse. Gud unde os saa at leve, saa at lide, saa at stride, at vi maatte blive evig salige!
